

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa Gminy Miasta G.

przeciwko N. R. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 listopada 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 16 czerwca 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) nie obciąża pozwanej N. R. K. kosztami postępowania kasacyjnego,

3) zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adwokat N. W. R. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) zł, powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej Nicole R. K. z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 16 czerwca 2020 r., po rozpoznaniu sprawy z powództwa Gminy Miasta G. przeciwko N. R. K. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną na skutek apelacji Pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 11 lutego 2019 r., oddalił apelację, nie obciążył Pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego i zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w G. na rzecz adwokat N. W. R. wynagrodzenie tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej Pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Od orzeczenia Sądu II instancji skargę kasacyjną złożyła Pozwana zaskarżając je w zakresie punktu I. Jako podstawę skargi kasacyjnej wskazała naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 5 k.c. Mając na uwadze wskazane zarzuty, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku co do punktu I i oddalenie powództwa w całości (orzeczenie co do istoty sprawy) oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za wszystkie instancje, bądź ewentualnie o uchylenie wyroku Sąd pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za wszystkie instancje. Wniosła o przyznanie adw. N. W. R. kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu według norm przepisanych, oświadczając, że koszty te nie zostały pokryte ani w całości ani w części i wskazując, że pełnomocnik z urzędu jest podatnikiem podatku VAT. Skarżąca wskazała, iż na gruncie niniejszej sprawy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a także wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Powódka Gmina Miasta G. w odpowiedzi na skargę kasacyjną złożyła wniosek o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej, zasądzenie od Pozwanej na rzecz Powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji,

silnie nacechowanym pierwiastkiem publicznoprawnym, a jej rolą nie jest korygowanie wszelkich orzeczeń sądowych zawierających uchybienia, lecz w pierwszej kolejności ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa. Taka konstrukcja i rola skargi kasacyjnej, implikuje poddanie jej kontroli wstępnej pod kątem spełniania kryteriów, kwalifikujących ją do przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna w związku z tym nie może być traktowana jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń niesatysfakcjonujących stron (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., sygn. akt II CSK 71/18, niepublikowane). Postępowanie kasacyjne nie ma charakteru postępowania przed sądem instancyjnym ani w rozumieniu k.p.c., ani Konstytucji RP (art. 176). Podstawową funkcją orzecniczą Sądu Najwyższego jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, jest ochrona obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2015 r., sygn. akt I PK 19/15, niepublikowane). Weryfikacji przesłanek powyższego celu skargi kasacyjnej oraz w konsekwencji postępowania kasacyjnego służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c. W jego ramach Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej, natomiast

przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego każdorazowo wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, mimo że argumenty mogą być podobne (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., sygn. akt I CSK 380/19, niepublikowane).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, niepublikowane; 26 czerwca 2015 r., sygn. akt III CSK 77/15, niepublikowane; 20 maja 2016 r., sygn. akt V CSK 692/15, niepublikowane).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie nie wskazano przepisu, który budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. Nie zostało wskazane, w czym Skarżąca upatruje wątpliwości, ani nie wskazuje na orzeczenia, które zawierają w sobie rozbieżne stanowiska sądów. Podano tylko, że brak jest orzecznictwa, które w jednakowy sposób przesądzałyby możliwość dochodzenia przez powoda uznania umowy za bezskuteczna na podstawie art. 527 k.c. w sytuacji, gdy jedna ze stron tej umowy zmarła, a także o dalszych konsekwencjach takiego powództwa. Nie przedstawia żadnego uzasadnienia, do którego można byłoby się odnieść. Przywołane przez Skarżącą orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2020 r., sygn. akt I NSNc 43/19 (OSNKN 2021 nr 1, poz. 1, str. 5) wskazuje na możliwość zastosowania przy rozstrzygnięciu żądania na podstawie art. 527 k.c. Sąd II instancji odniósł się do zarzutu podniesionego w apelacji, a dotyczącego niezastosowania tego przepisu. Stan faktyczny przywołanej sprawy był jednak odmienny niż w niniejszym postępowaniu. W skardze kasacyjnej niedopuszczalne jest podważanie ustalonego

przez Sądy meriti stanu faktycznego. Skarżąca nie wykazała, że proces wnioskowania Sądu był nieprawidłowy. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach z: 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00; 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt II PK 261/08; podobnie w wyroku z 7 stycznia 2005 r., sygn. akt IV CK 387/04, niepubl.).

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Sąd Najwyższy nie dopatrył się innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). W szczególności z uwagi na treść art. 29 § 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1904) Sąd Najwyższy, nie mając kompetencji do pominięcia stosowania przepisów ustawy oraz mając na względzie niepodważalność powołania sędziego na stanowisko na podstawie art. 179 Konstytucji RP, odstąpił od oceny prawidłowości powołania sędziów w składzie Sądu *ad quem*.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c. z uwagi na sytuację osobistą Skarżącej. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez Skarżącą z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 8 pkt 6 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 30 listopada 2018 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 18).